

Arsen Duplančić

DVA DJELA AUGUSTA POSILOVIĆA U SPLITU

UDK 711.424+74(75):929 Posilović, A.
(497.13 Split) "18/19"
Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 20. IV. 1990.

Arsen Duplančić
Arheološki muzej
58000 SPLIT, YU
Zrinsko-Frankopanska 25

U članku se objavljuje diploma izrađena za don F. Bulića 1896. i "Saborska adresa" iz 1917. koje je izradio A. Posilović u "hrvatskom narodnom stilu". Osim toga objavljuje se njegov plan uređenja Dioklecijanove palače.

U hrvatskoj kulturi August Posilović (1846-1935) spada među one umjetnike koji su pokušali stvoriti svojevrсни nacionalni stil. Svoj rad na tom polju on je započeo sredinom sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Motive stila za koji se zalagao crpio je iz narodnog graditeljstva, veziva na ruhu i ukrasa na grobovima koje je proučavao. Izradio je velik broj projekata za javne i privatne zgrade zajedno s njihovim unutrašnjim uređenjem. Isto tako projektirao je crkve (katoličke i pravoslavne) i opremu potrebnu bogoslužju (oltari, propovjedaonice, ikonostasi, klecala, svijećnjaci, ruho).¹⁾ Neki njegovi radovi dospjeli su u crkve kao npr. u Kraljevom Vrh u Mariji Bistrici.²⁾

Posilović se bavio i urbanizmom pa je napravio plan uređenja Jelačićevog trga,³⁾ plan razvoja novog Zagreba⁴⁾ i stare jezgre Splita - o čemu niže. Izradio je brojne diplome i adrese od kojih je neke darovao raznim ustanovama i kralju Aleksandru.⁵⁾ Osim toga javlja se kao ilustrator u onodobnom tisku i u "Hrvatsku vilu" 1882. unosi narodne motive.⁶⁾ Ovome treba dodati njegovu publicističku djelatnost, tj. nekoliko brošura i članaka u kojima je izložio načela za koja se zalagao.⁷⁾

Posilovićevo zalaganje za nacionalni stil nije imalo većeg odjeka pa ni njegovi projekti nisu bili izvedeni, a u stare dane živio je veoma skromno. A evo kako je sud o Posilovićevom radu sročio I. Kršnjavi pišući 1905. o umjetnosti svoga doba: "Da je ostao u granicama svoga talenta, mogao si je steći mnogo zasluga i osiguranu egzistenciju, ali su ga čedni uspjesi omamili, pa si je

utvarao, da u njega ima dara za arhitekta. Iskočio je iz kolotečine, u kojoj bi mogao bio postići čednih uspjeha."⁸⁾

Kao što je rečeno Posilović nije ostvario neke velike domete i zato do sada o njemu nije posebno pisano. Međutim, bez obzira na vrijednost njegovih radova i on će jednom, vjerojatno, biti monografski obrađen pa ovim prilogom želimo dati doprinos poznavanju njegovog opusa.

Biblioteka splitskog Arheološkog muzeja čuva dva Posilovićeva rada: jednu diplomu i jednu "Saborsku adresu". Diploma je nastala 1896. po narudžbi društva "Hrvatska" iz Graca, a u povodu izbora našeg poznatog arheologa don Frane Bulića za počasnog člana. Na bogatoj raznobojnoj cvjetnoj podlozi ispisan je slijedeći tekst: HRVATSKO AKAD. LIT. ZABAVNO DRUŽTVO / HRVATSKA / U ŠTAJERSKOM GRACU / IZABRALO JE NA IZVANREDNOJ / SJEDNICI 30. LISTOPADA. 1896. / PRESVJETLOGA GOSPODINA / FRANU BULIĆA / C. K. GIMNAZIJALNOG-RAVNATELJA U M. I C. K. KONSERVATORA STARINSKIH SPOMENIKA I T. D. / SVOJIM POČASTNIM ČLANOM / ZA ZASLUGE U SLUŽBI / NARODA I DOMOVINE. Ispod su potpisi predsjednika Ante Šantića i tajnika Rudolfa Hercega, a između pečat društva. U također bogatom cvjetnom okviru oblikovan je štit u čijoj sredini je hrvatski grb, a na četiri polja koja ga okružuju nacrtana su znamenja vjere (križ sa cvijećem), prava (mač s vagom), filozofije (sova na knjizi) i medicine (zmija s kaležom). Ispod ovog polja, u donjem desnom kutu je autorov potpis: Zagreb. August. Posilović 896. Dimenzije diplome su 66x50 cm,⁹⁾ a čuva se među drugim Bulićevim diplomama i priznanjima.

Njen nastanak vezan je uz poznatu epizodu iz Bulićevog života kada je 1896. zbog političkih spletki uklonjen s položaja ravnatelja splitske gimnazije i poslan u mirovinu. Mnogi njegovi prijatelji pružili su mu utjehu i podršku, dobio je čestitke i priznanja,¹⁰⁾ a među njima i ovu diplomu društva iz Graca. Vlaho Bukovac, autor u povodu toga nastalog Bulićevog portreta,¹¹⁾ trebao je izraditi spomenutu diplomu,¹²⁾ ali do toga nije došlo.

Drugo Posilovićevo djelo u splitskom muzeju je "Saborska adresa" iz 1917. Sastoji se od naslovnog lista uvezanog u korice od crvenog pliša tako da tvore mapu u koju su umetnuta tri lista. Cijela mapa zaštićena je posebnim kartonskim koricama. Svi listovi bogato su ukrašeni raznobojnim cvjetnim ukrasom. Na naslovnom listu je natpis "SABORSKA / ADRESA / 1917." dok je na prvom sljedećem listu tekst: SABOR / KRALJEVINA / HRVATSKE / SLAVONIJE I / DALMACIJE. Iznad njega je kruna s grbovima trojedne kraljevine koji također imaju krune. Preostala dva lista imaju slobodna polja za ispisivanje teksta. Dimenzije mape su 41,6x33,3 cm, a listovi su signirani sa: August Posilović Zagreb.¹³⁾

O ovoj "Saborskoj adresi" sačuvano je nekoliko pisama u arhivu muzeja. Iz njih se vidi da je Posilović izradio mapu s namjerom da se preda caru, ali je ona odbijena. On se tome čudi i smatra kako je normalno da se caru uruči adresa izrađena u "hrvatskom narodnom stilu". Zato 3. III. 1917. piše banu s

molbom da se njegovo djelo otkupi za slijedeće zasjedanje Sabora. On će, kaže, za četiri mjeseca navršiti 70 godina, želi i dalje raditi, ali je veoma dužan pa mu je važno da nešto zaradi.

Posilovićeva molba prosljeđena je predsjedništvu Sabora, no ono ju je odbilo i vratilo zajedno s adresom.¹⁴⁾ Ojađen time Posilović piše Buliću i moli ga da adresu pokaže svojim prijateljima ne bi li je otkupili i darovali novom predsjedništvu Sabora. Pri tome ističe da od 1876. radi u "hrvatskom narodnom stilu te evo u svojoj 70 godini je posljedica da radi toga svoga rada moram skapavati".¹⁵⁾ Bulićev odgovor na ovo pismo nije sačuvan, ali je mapa ostala u muzeju pa mu Posilović 9. I. 1920. ponovno piše i moli ga da predloži dalmatinskoj vladi otkup adrese za muzej i to korica i prvog lista. Druga bi se dva lista mogla upotrijebiti za novogodišnju čestitku grada Splita Thomasu Woodrowu Wilsonu. Posilović bi na njima ispisao naslov i čestitku te izradio korice, a pridružili bi im se arci s potpisima splitskih građana. Pri tom se žali da je u novoj državi imao samo jednu narudžbu i to diplomu Vatroslava Jagića prigodom izbora za počasnog građanina Varaždina.¹⁶⁾ Čini se da je i ova molba ostala bez uspjeha jer u svibnju 1920. Posilović šalje Buliću pismo za čehoslovačkog konzula u Splitu s molbom da mu ga uruči zajedno s adresom. Naime, Posilović

Diploma don Frane Bulića, foto: Ž. Bačić

je preko konzula htio prodati adresu muzeju za umjetnost i obrt u Pragu.¹⁷⁾ Budući da su i pismo i adresa ostali u splitskom muzeju, vjerojatno je, ipak, to Posilovićevo djelo Bulić nabavio za svoju ustanovu.

Uz Posilovićev rad na prigodnim diplomama vezano je još jedno njegovo pismo Buliću. Napisano je 6. V. 1918., a odnosi se na adresu namijenjenu dr. Anti Tresiću Pavičiću. Nju bi mu darovali Hrvati, Srbi i Slovenci kao "zastupniku naroda na saboru kr. Dalmacije i na carevinskom vijeću u Beču za neustrašivu obranu prava naroda". Odgovarajući tekst Posilović bi ispisao na dva do tri lista i ukrasio - kako kaže - hrvatskim narodnim ornamentom, grbovima, Tresićevom fotografijom i lirom s guslama s obzirom na njegovo pjesništvo. Na posebnim arcima potpisali bi se Tresićevi prijatelji i štovatelji, a zatim bi se uvezali zajedno s Posilovićevim listovima. Posilovićevi troškovi i honorar namirili bi se sredstvima koja bi dali potpisnici adrese prema svojim mogućnostima. On napominje da poznaje Tresića iz vremena kada je pohađao zagrebačko sveučilište i da je Tresić tada sastavio tekst za jubilarnu adresu Anti Starčeviću. Na ovo pismo Bulić je odgovorio Posiloviću kako je najbolje da se za izradu adrese obrati Tresićevom izbornom kotaru, odnosno načelniku u Jelsi J. Dubokoviću.¹⁸⁾ Da li je Posilović izradio ovu adresu iz sačuvanih spisa se ne vidi.

O svojim diplomama i čestitkama Posilović je pisao Buliću i desetak godina kasnije tj. 1933. Tada već u sutonu života obraća se Buliću, koji je također star i umrijet će iduće godine, za posredovanje pri prodaji radova. Piše mu: "Molim Vas ljepo da mi oprostite što Vas bunim, želim da svoje dugove namirim, koje prouzrokovaše - zima, pošto imam veoma mrzli stan u kom već 20 godina bivam zato jer imadem sunce jutrom u sobi a podpodne u kuhinji . . . cio dan sam kod kuće . . . Imade nekoliko diploma, čestitka itd. u narodnom slogu sa bojama i pravim zlatom izradjene, ove želim u gornju svrhu prodati. Molim Vas Veleučeni da izvolite tamošnju knjižaru preporučiti da ove radove u svojoj knjižari izloži, možda bi se našli kupci jer su ove u hrvatskom narodnom slogu izradjene a knjižaru za trud ustupa 20% kupovine."

Dalje spominje da ima u rukopisu 22 rasprave i nabraja neke od njih. To su: "Die Anatomie der 6000 Kultur der hrvatischen Bauer welche sie derzeit üben", "Die Anatomie des Byzanz - Bjelicar", "Die Anatomije des Svetovil, der Schilder, und Münzen" i "Europa ist die Wiege der Slaven". Ali problem je naći izdavača! U zadnjem dijelu pisma iznosi neke misli o najranijoj hrvatskoj povijesti.¹⁹⁾ Vjerojatno se na neku od spomenutih rasprava odnosi Posilovićevo pismo datirano 22. XII. 1919. kojim pita Bulića hoće li mu pregledati neku njegovu "radnju", a na temelju upute zagrebačkog bogoslovnog fakulteta. Bulić mu je odgovorio da je fakultet sigurno mislio na tamošnje sveučilišne profesore pa mu je preporučio da se obrati Josipu Brunšmidu i Viktoru Hoffileru iz Arheološkog muzeja.²⁰⁾

Svoj rad o hrvatskom graditeljstvu Posilović je nastojao objaviti. Početkom prosinca 1934. obratio se Mihovilu Abramiću, Bulićevu nasljedniku na upravi

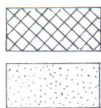
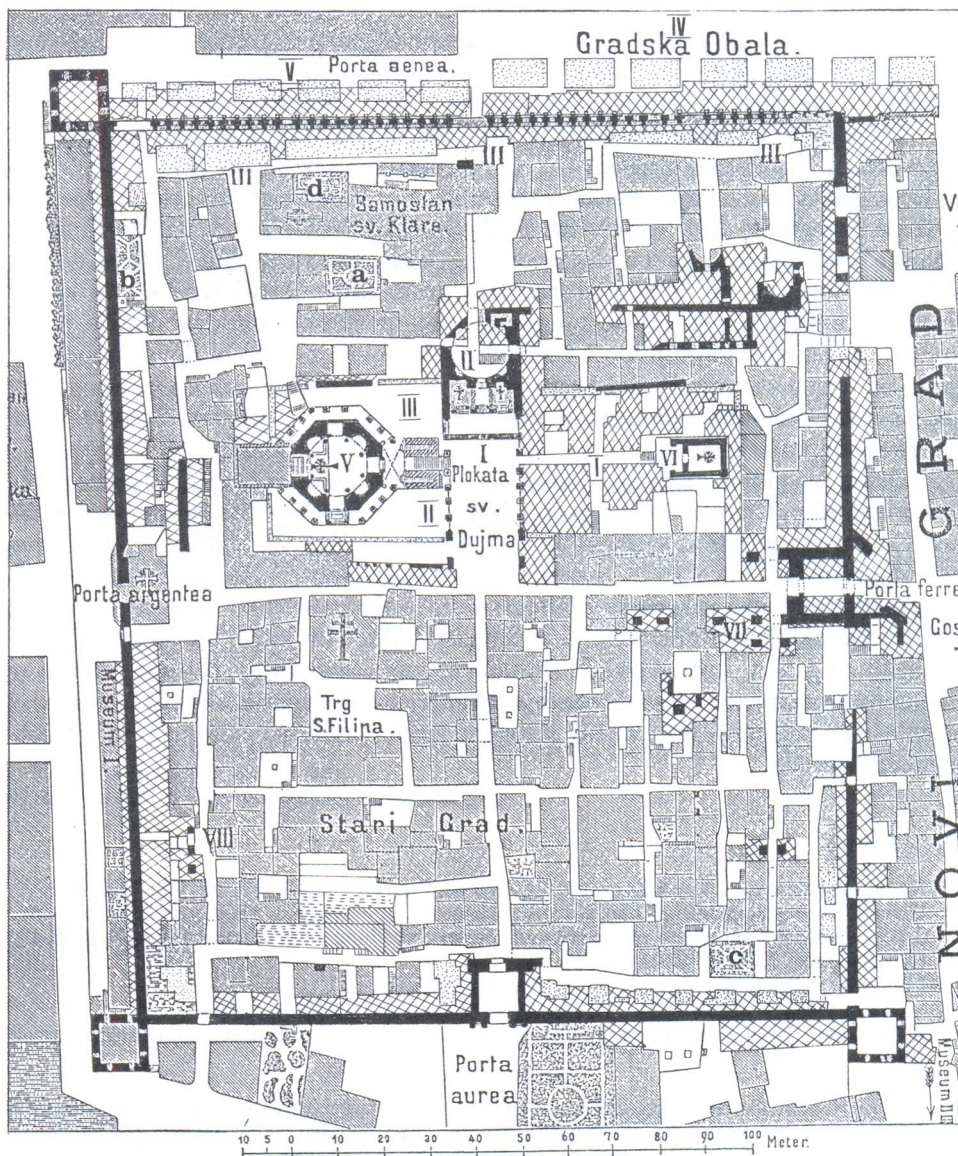
Saborska adresa 1917, foto: Ž. Bačić

Arheološkog muzeja, nudeći rukopis na ogled, a u nadi da će se možda naći izdavač.²¹⁾ Budući da rasprava nije bila zanimljiva Muzeju, odgovoreno mu je da je može ponuditi nekom anatomskom (sic!) stručnjaku.²²⁾ Na to je Posilović u novom pismu pokušao objasniti značenje riječi anatomija u naslovu svog rukopisa i dati neke primjere koji bi pojasnili sadržaj rada. Osim toga navodi da je mogao pisati o 6000 godina kulture hrvatskih seljaka zato jer je prije napisao raspravu o anatomiji starih istočnih kultura (babilonske, asirške i egipatske) i grčke kulture, a da sada dovršava rukopis o rimskoj kulturi. U vezi s ovom posljednjom piše i o tlocrtima kršćanskih crkava.²³⁾

Posilovićevo zanimanje za arhitekturu i urbanizam također je našlo svoj odraz u njegovoj prepisci s Bulićem. To se odnosi na projekt Hrama slave koji je Posilović zamislio u spomen hrvatskim vojnicima palim u ratu 1914-1916. Bio bi izrađen u "hrvatskom narodnom stilu" i podignut u Zagrebu na Strossmayerovu šetalištu. Od tog njegovog velebnog projekta sačuvano je u splitskom muzeju nekoliko dopisnica koje su služile za sakupljanje novčanih priloga. Na poleđini je prostor za ispisivanje adrese dok je na prednjoj strani slika spomenika i sljedeći tekst: HRAM SLAVE / palih hrvatskih junaka god. 1914.-16. / Zasnova AUGUST POSILOVIĆ / u hrvatskom narodnom stilu, za Zagreb: / Strossmayerovo šetalište, na mjestu gdje se nalazi / Vatrogasni toranj.²⁴⁾

Mnogo zanimljiviji je Posilovićev projekt uređenja Dioklecijanove palače iz 1910. Na njegov zahtjev Bulić mu je poslao tlocrt Palače i tri brošure što mu je poslužilo za razradu plana koji je iznio u pismu od 31. X. 1910. On predlaže da se svi vidljivi dijelovi Palače oslobode od okolnih zgrada, da se sve zgrade arhitektonske i povijesne vrijednosti u Palači i oko nje sačuvaju, da se umjesto nezdravih kuća između njih sagrade nove i da se arhitektonski ulomci koji budu nađeni prigodom radova smjeste oko careva mauzoleja kako bi s Palačom tvorili jednu cjelinu. Dalje predlaže da se izradi regulacioni plan i da se u roku od pet godina svi nezdravi stanovi preurede, a isto tako i gostionice, mesnice, dućani i skladišta. Po njegovim nacrtima trebali bi se unutar Palače podići "kuće koje imaju fasade u hrvatskom narodnom slogu pa bi ovako uz rimski i taljanski i hrvatski slog harmoničko ispunilo ovaj spomenik". Posilović je bio spreman da uz odgovarajući honorar dođe u Split i izradi veliki regulacioni plan, donese nacрте za gradnju kuća i dade upute kako se odmah može početi s gradnjama, a da općina pri tom nema troškova.²⁵⁾

Ove dosta općenite Posilovićeve misli nisu bile dovoljno jasne pa on ubrzo, 5. studenoga, ponovno piše Buliću i obrazlaže svoj plan. Priložio je i tlocrt Palače na kojem je skicozno naznačio određene zahvate. Oko svih dijelova Palače on ruši okolne zgrade da bi antički ostaci došli do izražaja. Istovremeno na određenim mjestima (naročito uz sjeverni i južni zid Palače) gradi nove kuće, ali na odgovarajućoj udaljenosti od antičkih zidova.²⁶⁾ Time se u gradu ne stvaraju velike praznine i ujedno poštiva postojeća linija ulica. Predviđa uklanjanje vrtova (a-d), a slobodni prostor oko Mauzoleja i Krstionice (I-III) namijenio je smještanju arhitektonskih ulomaka, sarkofaga, natpisa i sl. koji će se

ZGRADE KOJE TREBA SRUŠITI

ZGRADE KOJE TREBA SAGRADITI

Plan uređenja Dioklecijanove palače, grafička obrada Ika Prpa - Stojanac

eventualno naći. Kuće i palače umjetničke i povijesne vrijednosti moraju sačuvati svoje fasade, ali se iznutra trebaju prilagoditi suvremenim potrebama kao i ostale kuće tako da u Palači "uzmogne inteligencija stanovati i - da se stvore stanovi svake ruke za strance koji bi ovdje u zimi stanovati mogli".

Uz južni zid Palače Posilović je zamislio sabrati razne javne sadržaje i to trgovine na zapadnom dijelu (IV) i otpremništva na istočnom dijelu (V). Time bi se povećalo zanimanje za stanovanje u starom gradu pa bi najamnine porasle što bi omogućilo dalje radove na uređenju stare jezgre grada. On misli da će i banke naći svoj interes u ovom programu i dati jeftine zajmove. Što se njegovog honorara tiče on će biti uračunat u građevinske troškovnike. Na kraju Posilović zaključuje da bi se njegovim planom Dioklecijanova palača pretvorila u grad za iznajmljivanje i zdrav za stanovanje, a to bi dovuklo bogate ljude da u njoj stanuju.²⁷⁾ Sačuvani spisi, na žalost, ne govore na kakav je odjek naišao Posilovićev plan uređenja Palače. Međutim, po širini zahvata on spada među najstarije regulacione planove Splita²⁸⁾ i zaslužuje veću pažnju.

Ovom prigodom može se spomenuti još jedan Posilovićev rad i to s područja kartografije. Riječ je o karti cestovne mreže Hrvatske i Slavonije čiji je naslov "Cestovni zemljokaz kraljevine HRVATSKE I SLAVONIJE...". Datirana je u Zagrebu kolovoza 1878, a sastoji se od četiri lista.²⁹⁾ Na njoj su označene udaljenosti između mjesta u kilometrima, broj stanovnika prema popisu iz 1870. i vjerske župe. Posilović ju je izradio, kako sam kaže, na temelju karte generalnog štaba, katastarskih premjera, karte centralne Evrope izdane u Beču i prema ispravama podžupanija. Na njoj nema bogatih ukrasa karakterističnih za Posilovića pa svojom strogom jednostavnošću odudara od drugih njegovih radova.

BILJEŠKE:

- 1) Nacrt pravoslavne crkve u Zagrebu, Vijenac 44, Zagreb XXIX/1897, str. 708, 709. "H. P.", Hrvatski narodni građevni slog, Narodna obrana, Osijek 16. VII. 1903, god. 2, br. 160, str. 3. (-i.), Zaboravljeni slikar naših crkava i čuvar narodnog sloga, Jutarnji list, Zagreb 30. III. 1930, god. XIX, br. 6521, str. 15.
- 2) Likovna enciklopedija Jugoslavije 2, Zagreb 1987, str. 621.
- 3) (-i.), o. c. (1).
- 4) A. Posilović, Novi Zagreb sa stanovima na odplatu po novoj regulativnoj osnovi, Zagreb 1908.
- 5) (-i.), o. c. (1).
- 6) O. Maruševski, Devetnaesto stoljeće u opremi tiskarskog proizvoda u Hrvatskoj, Zbornik radova II kongresa Saveza društava povjesničara umjetnosti SFRJ, Celje 1978, str. 48.
- 7) Posilovićeve brošure ima Nacionalna i sveučilišna biblioteka u Zagrebu. Njegova dva novinska članka donosi Bibliografija rasprava i članaka V, likovne umjetnosti, Zagreb 1977, str. 429, a popis brošura Likovna enciklopedija Jugoslavije - vidi bilj. 2.
- 8) I. Kršnjavi, Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba, Hrvatsko kolo I, Zagreb 1905, str. 246.
- 9) Kao ilustracija objavljena je uz kronologiju Bulićevog žvota tiskanu u katalogu izložbe "Don Frane Bulić", Split 1984, str. 90, ali bez oznake autora.
- 10) C. Fisković, Povodi i odjeci Bulićeva umirovljenja 1896, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku 79, Split 1986, str. 103-137. J. Posedal, Don Frane Bulić direktor splitske

- Klasične gimnazije, Isto, str. 205-220. J. A. Soldo, Don Frane Bulić - rodoljub, Crkva u svijetu 2, Split 1985, str. 155, 156.
- 11) C. Fisković, o. c. (10), str. 114, tab. IV. A. Duplančić, Bulić u portretima, Don Frane Bulić, katalog izložbe, Split 1984, str. 160.
  - 12) J. A. Soldo, o. c. (10), str. 156.
  - 13) Mapa se čuva među umjetninama u biblioteci Arheološkog muzeja u Splitu.
  - 14) Arhiv Arheološkog muzeja u Splitu (dalje Arhiv Muzeja), 1917, spisi bez broja.
  - 15) Isto. Pismo Buliću nije datirano, ali je zato on zapisao datum primitka 7. V. 1917.
  - 16) Arhiv Muzeja, 1920, spisi bez broja. Na pismu je pogrešno napisano prosinac umjesto siječanj. Poštanski pečati na poledini i Bulićeva bilješka o datumu primitka 13. I. 1920. upućuju na siječanj.
  - 17) Arhiv Muzeja, 1920, spisi bez broja. Pismo Buliću nije datirano, ali zato ono namijenjeno konzulu ima datum 19. V. 1920.
  - 18) Arhiv Muzeja, 1918, spisi bez broja.
  - 19) Arheološki muzej u Splitu, arhiv društva "Bihać", 1933, br. 89. Pismo je datirano 15. VI. 1933.
  - 20) Arhiv Muzeja, 1919, spisi bez broja.
  - 21) Arhiv Muzeja, 1934, br. 615. Pismo nije datirano, ali je protokolirano 7. prosinca.
  - 22) Isto. Odgovor na drugom listu Posilovićeva pisma.
  - 23) Isto. Pismo nije datirano, ali je protokolirano 12. prosinca.
  - 24) Dopisnice su priložene uz "Saborsku adresu". Slika ovog projekta i njegove varijante te nacrt za Strossmayerov spomenik objavljeni su uz članak F. Rožić, Narodno-hrvatski građevni stil, Hrvatska prosvjeta 7-9, Zagreb III/1916, str. 271-273.
  - 25) Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Splitu, arhiv Povjerenstva za Dioklecijanovu palaču, 1910, spisi bez broja.
  - 26) Na originalnom tlocrtu Posilović je bojama naznačio što treba srušiti (žuto), a što sagraditi (crveno). Zbog nemogućnosti da se plan objavi u bojama on je grafički obrađen u skladu s legendom ispod njega.
  - 27) Vidi bilj. 25. Tu je i opisani tlocrt Palače.
  - 28) S. Muljačić, Urbanistički razvitak Splita i regulacioni planovi od početka XIX. st. do 1944. g, Urbs 6/1965-1966, Split 1966, str. 25-33. S. Piplović, Zaštita graditeljske baštine u prvom urbanističkom planu Splita, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske 8-9, Zagreb 1982-1983, str. 17-26.
  - 29) Arhiv JAZU u Zagrebu, zbirka karata, sign. A 22.

Arsen Duplančić

ZWEI WERKE AUGUST POSILOVIĆS IN SPLIT

Zusammenfassung

August Posilović (1846-1935) gehört in der kroatischen Kultur zu jenen Künstlern die einen eigenartigen Volksstyl zu schaffen versuchten. Die Motive dieses Styls für den er sich einsetzte, schöpfte er aus der Volksarchitektur, der Stickerei an der Kleidung und den Grabmalverzierungen mit denen er sich gründlich befasste. Er stellte zahlreiche Projekte für öffentliche und private Bauten, Kirchen und für Gottesdienst notige Ausstattungen her. Auch befasste er sich mit der Städtebaukunst und fertigte eine Anzahl von Diplomen und Adressen an.

In dieser Auslegung wird das Diplom welches er für den bekannten Archäologen don Frane Bulić 1896. anfertigte und gelegentlich seines in Ruhestandtretens veröffentlichte. Das

zweite veröffentlichte Werk ist "Saborska adresa 1917.", das nach mehrjähriger Korrespondenz im Archäologischen Museum von Split blieb.

Aus den an don Frane Bulić gerichteten Briefen erfahren wir über die Idee Posilovićs zur Anfertigung einer Adresse für Dr. Ante Tresić Pavičić sowie über Handschriften von Posilović. Daraus ist auch seine jämmerliche finanzielle Lage sichtbar.

Der Plan von Posilović für die Regulierung des Diokletianpalastes in Split, der unter die ältesten Regulationspläne der Stadt zählt und daher eine grössere Aufmerksamkeit verdient, wurde besonders bearbeitet.

Am Ende wurde die Beschreibung einer Landkarte gegeben, die das Strassennetz von Kroatien und Savonien im Jahre 1878. darstellt. Auf dieser Landkarte gibt es keine für Posilović charakterischen reichen Verzierungen, aber dafür erwie er sich dadurch als Kartograph.